

Sygn. akt I C 81/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : SSR del. Michał Jank

Protokolant : sekr, sęd. Magdalena Szulta

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2016 r. w Gdańsku, na rozprawie

sprawy z powództwa "(...) spółka akcyjna w G.

przeciwko A. Z.

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda "(...) spółka akcyjna w G. na rzecz pozwanej A. Z. kwotę 7217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 483,57 zł (czteryście osiemdziesiąt trzy złote 57/100) tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 18 sierpnia 2014 r. "(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, aby pozwana A. Z. zapłaciła na jego rzecz kwotę 1.000.000 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości 15% rocznie od dnia 27 stycznia 2001 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

Powód wskazał, że w dniu 26 stycznia 2001 r. udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 1.000.000 zł, a ta zobowiązała się do jej zwrotu na jego żądanie. W dniu 20 sierpnia 2013 r. powód wypowiedział umowę oraz wezwał pozwaną do uregulowania długu, ustalając termin pierwszej spłaty w wysokości minimum 50.000 zł na dzień 3 września 2013 r. Pozwana nie uiściła należności, a powód bezskutecznie wystąpił o zwrot całej sumy.

(pozew wraz z potwierdzeniem nadania korespondencji - k. 2 - 4 i 14)

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie

I Nc 301/14 Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

(nakaz zapłaty - k. 30)

Nakaz zapłaty został wysłany na adres pozwanej przy ul. (...) w W.. Po dwukrotnej awizacji korespondencja wróciła do Sądu z adnotacją "Nie podjęto w terminie".

Sąd pozostawił przesyłkę w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia na dzień 22 grudnia 2014 r. i uprawomocnił nakaz zapłaty.

(zwrotne potwierdzenie odbioru korespondencji - k. 37 - 38,

zarządzenie z dnia 2 lutego 2015 r. - k. 39)

W dniu 25 marca 2015 r. pozwana złożyła wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, dokonując jednocześnie uchybionej czynności procesowej. Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i o zwrot kosztów procesu.

Pozwana oświadczyła, że od sierpnia 2014 r. zamieszkiwała przy ul. (...) w W., wobec czego nie mogła odebrać korespondencji pod adresem przy ul. (...) w W., gdzie była tylko zameldowana. Pozwana dowiedziała się o wydanym przeciwko niej nakazie zapłaty w dniu 18 marca 2015 r. z pism Komornika Sądowego J. B. (1), które zostało wysłane na adres spółki, w której posiadała udziały i była zatrudniona. Pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń powoda.

(wniosek o przywrócenie terminu i sprzeciw od nakazu zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania korespondencji - k. 48 - 49, 67 - 68 i 76,

pismo korygujące adres wraz z potwierdzeniem nadania korespondencji - k. 70)

Pozwana ustanowiła pełnomocnika będącego radcą prawnym, który wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

(protokół rozprawy z dnia 26.10.2015 r. - k. 229 - 234 oraz nagranie CD - k. 235,

pismo pozwanej z dnia 16.12.2015 r. - k. 244)

Postanowieniem z dnia 26 stycznia 2016 r. Sąd odrzucił wniosek pozwanej o przywrócenie terminu i uznał jej sprzeciw za wniesiony w terminie.

(postanowienie i zarządzenie z dnia 26.1.2016 r. - k. 247)

Strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Powód oświadczył, że termin zwrotu pożyczki wynikał z pisma z dnia 21 października 2013 r. i został wyznaczony na dzień 18 listopada 2013 r., a zatem roszczenie stało się wymagalne w dniu 19 listopada 2013 r. i od tej daty winien być liczony termin przedawnienia. W ocenie powoda w sprawie nie znajdował zastosowania przepis art 120 § 1 zd. 2 k.c., zaś bezterminowy charakter pożyczki był rozwiązaniem korzystnym dla obu stron. Powód podniósł, że w takiej sytuacji do czasu wypowiedzenia umowy pozwanej nie obciążał obowiązek zwrotu pożyczki, a on nie miał roszczenia, co z kolei uniemożliwiło rozpoczęcie biegu przedawnienia.

Pozwany stwierdził, że w sprawie należało zastosować przepis art. 120 § 1 zd. 2 k.c., który stanowi lex specialis w stosunku do ogólnej regulacji z art. 120 § 1 zd. 1 k.c. Według pozwanego powód błędnie utożsamiał wymagalność roszczenia z początkiem biegu przedawnienia, co nie miało miejsca w przedmiotowym przypadku wskutek nadmienionej szczególnej regulacji.

(pismo powoda z dnia 29.2.2016 r. - k. 267 - 272,

pismo pozwanego dnia 19.7.2016 r. - k. 419 - 424)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 26 stycznia 2001 r. powód "(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. udzielił w ramach prowadzonej działalności gospodarczej pożyczki w kwocie 1.000.000 zł pozwanej A. Z.. Oprocentowanie pożyczki wynosiło 15%, a pozwana zobowiązała się do zwrotu pełnej kwoty pożyczki wraz z oprocentowaniem wymagalnym z dołu w terminie określonym w wezwaniu złożonym przez powoda.

/dowody:

poświadczony notarialnie odpis umowy pożyczki z dnia 26.1.2001 r. - k. 10 - 10v.,

odpis pełny z rejestru KRS powoda - k. 20 - 23v.,

zeznania świadka K. W. - k. 512 - 512a oraz nagranie CD - k. 515/

Pismem z dnia 20 sierpnia 2013 r. powód wezwał pozwaną do rozpoczęcia spłaty pożyczki w terminie do dnia 3 września 2013 r. Powód oświadczył, że całość pożyczki winna być spłacona najpóźniej do dnia 31 grudnia 2013 r., a pierwsza wpłata powinna wynosić nie mniej niż 50.000 zł. Korespondencja została wysłana na adres pozwanej przy ul. (...) w W..

/dowód:

pismo powoda z dnia 20.8.2013 r. wraz z potwierdzeniem nadania korespondencji - k. 11 - 11v.,

przesłuchanie przedstawiciela powoda A. S. (1) - k. 512a - 513 oraz nagranie CD - k. 515/

Wobec nierozpoczęcia spłaty pożyczki pismem z dnia 21 października 2013 r. powód wezwał pozwaną do zwrotu całej kwoty pożyczki w terminie 14 dni od daty doręczenia wezwania. Korespondencja została wysłana na adres przy ul. (...) w W., a pozwana odebrała pismo w dniu 4 listopada 2013 r. Pozwana nie zwróciła pożyczki we wskazanym terminie.

/dowód:

pismo powoda z dnia 21.10.2013 r. wraz z potwierdzeniem nadania korespondencji i zwrotnym potwierdzeniem odbioru - k. 12 - 12v.,

przesłuchanie przedstawiciela powoda A. S. (1) - k. 512a - 513 oraz nagranie CD - k. 515/

W dniu 18 sierpnia 2014 r. powód wniósł pozew w niniejszej sprawie.

/dowód:

pozew wraz z potwierdzeniem nadania korespondencji - k. 2 - 4 i 14/

Odpis nakazu zapłaty z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie I Nc 301/14 nie został skutecznie doręczony pozwanej w grudniu 2014 r. na adres przy ul. (...) w W., gdyż zamieszkiwała ona wówczas przy ul. (...) w W. w lokalu wynajmowanym od A. S. (2), gdzie wprowadziła się w sierpniu 2014 r. We wcześniejszym okresie pozwana zamieszkiwała przy ul. (...) w W.. Pozwana przez cały czas była formalnie zameldowana pod adresem przy ul. (...) w W. w mieszkaniu byłego teścia M. W., jednak w rzeczywistości zamieszkiwali tam D. W., M. B. i J. B. (2). Ww. osoby przekazywały korespondencję adresowaną do pozwanej i awiza M. W., który z kolei przekazywał je pozwanej. Pozwana nie otrzymała żadnego z dwóch awizo przesyłki sądowej zawierającej odpis nakazu zapłaty.

/dowody:

wydruk z systemu PESEL-SAD - k. 33 - 35,

umowa najmu lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w W. z dnia 29.7.2014 r. - k. 50 - 52,

oświadczenie M. W. - k. 53,

umowa najmu lokalu przy ul. (...) w W. z dnia 31.12.2013 r. - k. 54 - 55,

wypowiedzenie umowy najmu lokalu przy ul. (...) w W. z dnia 29.10.2014 r. - k. 56,

wyciąg z rachunku bankowego M. W. - k. 62 - 65,

wezwanie z dnia 11.3.2014 r. - k. 158,

umowa sprzedaży z dnia 19.12.2012 r. - akt notarialny sporządzony przez notariusz B. S. - rep. A nr (...) - k. 159 - 162,

umowa o świadczenie usług z dnia 1.10.2014 r. - k. 163 - 163v.,

rozliczenie opłaty za telewizję z dnia 2.11.2014 r. - k. 164,

karta danych klienta (...) - k. 165,

potwierdzenia przelewów i wyciąg z rachunku bankowego za okres od końca lipca 2014 r. do stycznia 2015 r. - k. 166 - 174,

pismo (...) S.A. z dnia 16.10.2015 r. - k. 213,

wydruki z korespondencji mailowej pozwanej z A. S. (2) - k. 226 i 228,

zeznania świadka A. S. (2) - k. 231 - 232 oraz nagranie CD - k. 235,

wyjaśnienia pozwanej A. Z. - k. 139 - 141 oraz nagranie CD - k. 142/

Pozwana dowiedziała się o wydanym przeciwko niej nakazie zapłaty w dniu 18 marca 2015 r. z pism Komornika Sądowego J. B. (1) w sprawie (...), które zostało wysłane na adres firmy (...) sp. z o. o. w M., w której posiadała udziały i była zatrudniona.

W dniu 25 marca 2015 r. pozwana złożyła wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, dokonując jednocześnie uchybionej czynności procesowej.

/dowody: wniosek o przywrócenie terminu i sprzeciw od nakazu zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania korespondencji - k. 48 - 49, 67 - 68 i 76,

przesłuchanie pozwanej A. Z. - k. 139 - 141 oraz nagranie CD - k. 142/

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony powyżej stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów złożonych do akt sprawy, dowody z zeznań świadków K. W. i A. S. (2), dowód z wyjaśnień pozwanej A. Z. oraz dowód z przesłuchania stron ograniczony do przesłuchania przedstawiciela powoda A. S. (1).

Zgromadzone w toku procesu dokumenty urzędowe i prywatne nie były kwestionowane przez strony, w związku z czym jako niebudzące wątpliwości Sądu odnośnie ich pochodzenia, treści i autentyczności, zostały uznane za wiarygodne w całości.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do kwestii formalnej dotyczącej skuteczności doręczenia pozwanej odpisu nakazu zapłaty na adres przy ul. (...) w W. w grudniu 2014 r. oraz terminowości wniesienia przez nią sprzeciwu w dniu 25 marca 2015 r. Na powyższe okoliczności zostało przeprowadzone rozległe postępowanie dowodowe, które w sposób jednoznaczny wykazało, że od sierpnia 2014 r. pozwana zamieszkiwała przy ul. (...) w W. w lokalu wynajmowanym od

A. S. (2). Na dowód tego pozwana przedłożyła m.in. umowę najmu mieszkania, potwierdzenia przelewów czynszu za okres od końca lipca 2014 r. do stycznia 2015 r., korespondencję mailową z wynajmującym oraz umowę o świadczenie usług telewizyjnych zawartą z firmą (...) sp. z o. o. Powyższe wskazuje, iż pozwana rzeczywiście zamieszkiwała przy ul. (...) w W., a nie w mieszkaniu byłego teścia M. W., które w grudniu 2014 r. wynajmowali D. W., M. B. i J. B. (2) (k. 54 - 56). Nie sposób też uznać za logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia, że pozwana uiszczalaby czynsz najmu za mieszkanie, w którym nie zamieszkiwała oraz by je wyposażała i instalowała tam media. W odniesieniu do zawnioskowanych przez powoda świadków J. F. i J. B. (3) Sąd nadmienia, że z ich zeznań wcale nie wynika, by pozwana nie zamieszkiwała w spornym okresie przy ul. (...) w W.. Świadek J. B. (3) przyznał, że nie posiadał listy osób upoważnionych do wchodzenia do budynku (k. 233 oraz nagranie CD - k. 235), a zatrudniony detektyw J. F. oświadczył, że od żadnej osoby nie uzyskał stanowczej informacji (k. 230 oraz nagranie CD - k. 235) i dokonywał jedynie pośrednich ustaleń polegających m.in. powzięciu informacji, że pozwana dalej była zameldowana przy ul. (...) w W. (okoliczność bezsporna). Wprawdzie świadek zeznał, iż dzwonił bezskutecznie do mieszkania pozwanej przy ul. (...) przez tydzień, jednak nie świadczy to o tym, iż pozwana w tym lokalu nie mieszkała; w okresie letnim bowiem pozwanej mogło nie być wtedy w lokalu choćby z uwagi na wyjazd podczas urlopu wypoczynkowego. W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że w grudniu 2014 r. pozwana nie zamieszkiwała przy ul. (...) w W., a tym samym wysłany tam odpis nakazu zapłaty nie został jej skutecznie doręczony. W tym kontekście istotnymi były również wyjaśnienia samej pozwanej, która stwierdziła, że nie otrzymała żadnego z dwóch awizo przesyłki sądowej od właściciela mieszkania M. W..

W dalszej mierze Sąd zauważa, że z przedłożonej dokumentacji postępowania egzekucyjnego w sprawie (...) Komornika Sądowego J. B. (1) (k. 72 - 75) wynika, że pozwana dowiedziała się o wydanym przeciwko niej nakazie zapłaty w dniu 18 marca 2015 r., kiedy to została poinformowana o zajęciu jej udziałów w firmie (...) sp. z o. o. w M., w której była zatrudniona. Okoliczność ta jest jednak w świetle wcześniejszych rozważań mniej istotna. Brak skutecznego doręczenia pozwanej odpisu nakazu zapłaty spowodował, iż termin do jego zaskarżenia nie zaczął w ogóle biec. Z tego też powodu niemożliwym było uwzględnienie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu. Wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu należało więc odrzucić jako bezprzedmiotowy.

Przechodząc do merytorycznej oceny żądania powoda Sąd wskazuje, iż niezasadnym był proceduralny zarzut pozwanej dotyczący dopuszczenia dowodu z zeznań świadka K. W. i przesłuchania przedstawiciela powoda A. S. (1) ponad osnovę dokumentu (umowy pożyczki z dnia 26 stycznia 2001 r.). Przesłuchanie A. S. (1) ostatecznie w ogóle nie odnosiło się do samego faktu i konkretnych warunków zawarcia umowy pożyczki, bowiem rozpoczęła ona pracę u powoda w 2008 / 2009 r., a więc kilka lat po zawarciu umowy pożyczki i tym samym nie mogła mieć stosownej wiedzy w nadmienionej materii. Z kolei świadek K. W. jedynie tłumaczył zapisy umowy, przedstawiał przyczyny takiej a nie innej redakcji postanowień umowy, nie przedstawiał natomiast żadnych jej dodatkowych warunków bądź ustaleń, które byłyby sprzeczne z literalną treścią kontraktu. Z tego też powodu Sąd nie mógł ustalić, iż oprocentowanie pożyczki wynosiło 15% w stosunku rocznym, skoro zapis umowy na to nie wskazywał.

W ocenie Sądu trafnym okazał się natomiast materialnoprawny zarzut przedawnienia roszczeń powoda. Wbrew twierdzeniom strony powodowej w sprawie znajdował zastosowanie przepis art. 120 § 1 zd. 2 k.c. O ile bowiem co do zasady bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (ogólna regulacja z art. 120 § 1 zd. 1 k.c.), o tyle w sytuacjach gdy wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie (lex specialis z art. 120 § 1 zd. 2 k.c.). W przypadku bowiem zobowiązań o charakterze bezterminowym - a takim niewątpliwie był zwrot otrzymanej przez pozwaną pożyczki - utrzymanie zasady, w myśl której wymagalność wyznacza początek biegu przedawnienia, w praktyce oznaczałoby pozostawienie wierzycielowi swobody w określeniu długości terminu przedawnienia, co byłoby sprzeczne z treścią art. 119 k.c. Stanowi on, że terminy przedawnienia nie mogą być skracane ani przedłużane przez czynność prawną. We wskazanym wypadku wierzyciel - samodzielnie i swobodnie decydując o wezwaniu dłużnika do spełnienia świadczenia - mógłby bowiem wydłużać okres przedawnienia. Aby temu zapobiec, ustawodawca zdecydował się na swoiste "wymuszenie" rozpoczęcia biegu przedawnienia (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 listopada 1999

r. w sprawie III CKN 474/98, Lex nr 142585); termin przedawnienia każe bowiem liczyć od momentu, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby wierzyciel wezwał dłużnika w najwcześniejszym możliwym terminie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2013 r. w sprawie V CSK 277/12, Lex nr 1353299; podobnie S. Rudnicki, Komentarz do art. 120 kc., LexisNexis 2014; M. Pyziak Szafnicka, Komentarz do art. 120 kc., Lex 2014). Ponieważ wierzyciel w zobowiązaniu bezterminowym może żądać spełnienia świadczenia zaraz po tym, jak dłużnik się do niego zobowiązał, należy uznać, że pierwszym dniem terminu przedawnienia tego rodzaju roszczeń jest dzień, w którym zobowiązanie powstało.

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy należy zaznaczyć, że powód mógł się domagać zwrotu pożyczki już w dniu jej udzielenia, tj. 26 stycznia 2001 r. i w tej też dacie rozpoczął bieg trzyletni termin przedawnienia (art. 118 k.c. - roszczenie powoda było związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą). Jego końcową datą był dzień 26 stycznia 2004 r., po którego upływie pozwana mogła skutecznie uchylić się od zaspokojenia (art. 117 § 2 k.c.). W konsekwencji - podniesienie przez nią zarzutu przedawnienia w postępowaniu zainicjowanym w 2014 r. skutkowało oddaleniem powództwa, o czym Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku. Sąd zauważa przy tym, że oczywiście chybionymi były twierdzenia powoda, jakoby konstrukcja umowy pożyczki jako zobowiązania bezterminowego była korzystna również dla pozwanej. W istocie pozostawała ona w bowiem stanie permanentnej niepewności co do terminu spełnienia swojego świadczenia, a przy przyjęciu toku rozumowania powoda jego roszczenie mogłoby się nigdy nie przedawnić, co jest oczywiście sprzeczne z celem i założeniem instytucji przedawnienia roszczeń majątkowych (art. 117 § 1 k.c. - wyjątki określa jedynie ustawa, a nie wola stron). Powód jako profesjonalista mógł inaczej zrehabilitować umowę, by należycie zabezpieczyć swoje interesy oraz zagwarantować pozwanej pewność co do jej sytuacji. Przy jednak takim, a nie innym określeniu warunków kontraktowych powód winien był podejmować określone akty staranności, aby doprowadzić do przerwania biegu przedawnienia. Powód nie dbał jednak o ochronę swoich interesów majątkowych i przez 13 lat zaniechał jakiegokolwiek aktywności w tym zakresie. Doprowadziło to do przedawnienia jego roszczeń i oddalenia powództwa w przedmiotowej sprawie.

O kosztach procesu Sąd orzekł jak w punktach II i III wyroku zgodnie z jego wynikiem na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm. Jako że powód przegrał sprawę w całości, Sąd zasądził od niego na rzecz pozwanej kwotę 7.217 zł (punkt II wyroku), która obejmowała opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 7.200 zł ustalone na podstawie § 2 ust. 1 i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, nr 163, poz. 1349 ze zm.), które obowiązało w dniu wniesienia pozwu. Jednocześnie Sąd uznał, że nakład pracy pełnomocnika pozwanej w przyczynienie się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy nie uzasadnia uwzględnienia jego wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości podwójnej stawki minimalnej, zaś sama sprawa była nieskomplikowana pod względem faktycznym i prawnym oraz nie absorbowwała pełnomocnika w ponadprzeciętnym wymiarze czasowym. W szczególności zauważyć należy, że pełnomocnik pozwanej przystąpił do postępowania dopiero w jego toku (koniec października 2015 r. - k. 221 i 229 oraz nagranie CD - k. 235) i uczestniczył zaledwie w 3 rozprawach. W punkcie III wyroku Sąd nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 483,57 zł tytułem nieuiszczonych kosztów postępowania. Stanowiły je należności świadków J. B. (3) (270 zł) i A. S. (2) (132,30 zł + 81,27 zł) przyznane prawomocnym postanowieniem z dnia 9 września 2014 r. (k. 248).